

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 97 // децембар 2025.

ISSN 2560-5143

■ Ускоро нови Пети БТО систем

Слога
систем гради

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Квалитет
који истрајава

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Остварен годишњи
план производње

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Њихово умеће не
зна за немогуће

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Важни машински
послови на „Глодару 8“

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Прегруписавање
рударских снага

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

два БТО система
за сигуран пут до угља

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Кренуо угаљ
са „Запада“

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Овде остају само
људи од челика

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Глодар
и Ко

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

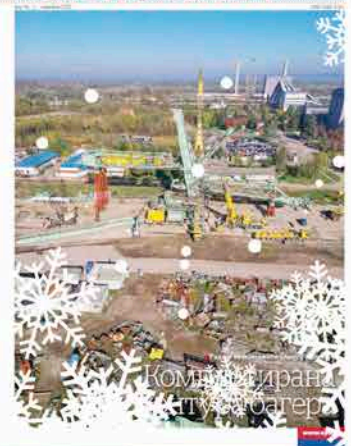
на
ува

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

продукцију радног
од велику двојку

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОЛУБАРА

Комплетан
пути багера

У сусрет празницима, хвала вам на поверењу и
сарадњи. Желимо да вам 2026. годину обележе
здравље, срећа и нови успеси .

Срећни празници!
Електропривреда Србије

Садржај

из епс групе

04 Отворена изложба „ЕПС кроз мој објектив“
Фото-конкурс о животу и раду у електропривреди

актуелно

07 Обилазак монтаже опреме за ПК „Радљево“
Напредује изградња нових рударских машина

10 „Метал“ на крају још једне сезоне
Просечна година Погона за ремонт

репортажа

12 Ускоро нови Пети БТО систем
Слога систем гради

актуелно

14 Са радницама котларнице у Барошевцу
Будно прате систем

15 Постројење за припрему угља
Карика између копова и котлова

локални мозаик

19 Нова збирка поезије Лазаревчанина Дарка Даничића
Најличнији стихови песника културе

временплув

20 Исечци из културних рубрика листа „Колубара“
Путевима културе рударског града

05

Признање ЕПС-у за развој дуалног образовања

Сарадња образовања и привреде

06

Монтажни плац у Вреоцима
Пет нових справа за Поље „Е“

08

„Тамнава-Западно поље“
„Глодар 2000“ спреман да заврти точак

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА
ЕПС

ИЗДАВАЧ: ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ АД, Балканска 13, Београд
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР: Душан Живковић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Тања Крстонијевић,

ШЕФ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ РБ КОЛУБАРА И ТЕНТ: Наталија Живковић, ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић,

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, УРЕДНИК ФОТОГРАФИЈЕ: Милан Цвијетић,

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 735 5086, 735 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs,

НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: Три „О“ д.о.о. Аранђеловац, ТИРАЖ: 3.500

Први број листа РБ „Колубара“, под називом „КОЛУБАРА“, изашао је из штампе 24. септембра 1960. године. Од 15. новембра 2017. носи назив „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Изложба фотографија које приказују сегменте „Електропривреде Србије“ – од рударских система, опреме и термоелектрана, преко производних погона до хидроелектрана – трајала је од 10. до 17. децембра, у Музеју науке и технике. Посетиоци су могли да виде 28 фотографија од свих пристиглих на интерни конкурс ЕПС-а који је трајао од јануара до 1. децембра. Победник конкурса је Душан Стевић, док су друго и треће место припали Сањи Милојевић и Слађану Бондаренку. Поред тога, додељена је и посебна награда Ивану Милинковићу.

– Фото-конкурсом смо желели да покажемо како изгледа живот у ЕПС-у из угла оних који га живе 24 сата, 365 дана у години, а учесници су успели да нас одушеве. Ове фотографије нису само лепе слике. Оне причају причу о раду, о тимском духу, о енергији коју свакодневно улажу

■ Са отварања изложбе

Фото-конкурс о животу и раду у електропривреди

наше колеге како би ЕПС био снажан и поуздан. Показали сте да суштину „Електропривреде Србије“ чине људи – креативни, посвећени и инспирисани. Хвала свима који су са нама поделили како изгледа ЕПС кроз њихов објектив. Верујем да ће конкурс постати лепа традиција и да ће бити мотивација да се још снажније повежемо, разумемо и поштујемо – рекла је Тања

Крстонијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу у ЕПС-у.

Изложба представља јединствени визуелни запис о људима, простору и снази система који свакодневно покреће живот у Србији.

– Ово није само изложба фотографија, ово је хроника рада, посвећености и заједништва запослених у

„Електропривреди Србије“. Њихови радови носе искреност, интимност и разумевање простора у коме живе и раде. На тај начин, камера постаје средство личног сведочења – рекао је Данило Мијатовић, шеф Одељења за дигиталне комуникације и дизајн у ЕПС-у и председник жирија.

Душан Стевић, победник конкурса, рекао је да су фотографије настале спонтано, из свакодневног живота, односно посла на Површинском копу „Дрмно“ у Костолцу где се увек нађе нека лепа сцена.

– Фотографија је мој хоби, али ово је први пут да сам се пријавио на неки конкурс. Нисам очекивао да ће ући у ужи избор, а поготово да ћу освојити прву награду. Осећај је одличан, освојити прво место међу толико људи и фотографија заиста је јединствено искуство – рекао је Стевић.

Р. Е.

■ 3. место, аутор Слађан Бондаренко

■ 1. место, аутор Душан Стевић

■ Посебно је награђен Иван Милинковић

■ 2. место, аутор Сања Милојевић

Сарадња образовања и привреде

Електропривреда Србије добитник је признања за изузетан допринос у реализацији Програма дуалног образовања, које додељује Привредна комора Србије. На овај начин препозната је улога највеће енергетске компаније у јачању веза између образовања и привреде, као и допринос у развоју нових генерација стручњака.

– Као једна од најзначајнијих и стратешких друштвено одговорних компанија, „Електропривреда Србије“ активно учествује у програму спровођења дуалног образовања и учењу кроз рад са ученицима средњих стручних школа, у сарадњи са Привредном комором Србије и Канцеларијом за дуално образовање и национални оквир квалификација – рекла је Снежана Сретовић Пајовић, директорка Сектора за регрутацију и селекцију људских ресурса ЕПС АД, на додели награде 17. децембра.

Дуално образовање пружа ученицима прилику да током школовања стекну практична знања и вештине које ће да користе у будућем раду.

– Кроз сарадњу са средњим стручним школама, лиценцирани инструктори ЕПС-а раде са ученицима на конкретним задацима и пројектима, уз континуирану подршку и обуку. Циљ наше компаније је да младима омогући квалитетно образовање, развијање професионалних знања и вештина и прилику за будуће запослење у подстицајном радном окружењу – рекла је Сретовић Пајовић.

Током 2024. и 2025. године, закључен је 21 уговор о дуалном образовању са средњим

АД ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ

БЕОГРАД

школама машинске и електро струке из Лазаревца, Лајковца, Обреновца и Костолца, као и 132 уговора о учењу кроз рад са ђацима ових школа.

Планирано је да у школској 2026/2027. години, у програму учења кроз рад у ТЕ „Никола Тесла“, буду распоређена 32 ученика

средње Техничке школе из Обреновца, за образовне профиле бравар заваривач, оператер машинске обраде и електричар. Прилику да учи кроз рад у РБ „Колубара“ имаће 47 ученика, а у „ТЕ-КО Костолац“ њих 35.

P. E.

■ Пензионерка из Земуна користи е-рачун и чува време, новац и природу

Уместо у поштанском, рачун за струју у електронском сандучету

Из дана у дан све мање људи проверава поштанско сандуче у потрази за рачуном за електричну енергију. Више од 426.000 грађана већ је прешло на електронски рачун и сви они уколико га плате до 20. у месецу остварују право на попуст од седам одсто. Весна Караклић из Земуна је једна од оних који су одлучили да папирни рачун за електричну енергију замене електронским. Сада уместо у поштанско, рачун стиже у електронско сандуче и то много раније него да чека поштару.

– Осим лагодности коју са собом носи е-рачун, за кућни

буџет значајан је и попуст који „Електропривреда Србије“ даје за његово плаћање до 20. у месецу – каже Весна. – Електронски рачун је заиста једноставна, брза и ефикасна услуга и свима бих га препоручила. Са њим је сада попуст седам уместо пет одсто, ако га платимо до 20. у месецу. Иначе плаћам струју преко трајног налога, јер знате какви смо ми пензионери, прво рачуни па све остало. И сестри сам активирала е-рачун и показала како се користи.

Весна, која је 12. децембра била 400.000. корисник електронског рачуна „Електропривреде Србије“,

додаје да је имала још један мотив да папирни рачун остави у прошлости.

– На овај начин чувамо и наше дрвеће и нашу природу, то морамо имати на уму – каже пензионерка Весна Караклић.

У веку све гласније бриге за заштиту животне средине свако дрво је важно, па је и смањење употребе папира један од императива. Малим корацима свако од нас може дати свој допринос, зато дигитализацију услуга купцима „Електропривреда Србије“ види као начин да заједно с потрошачима допринесе очувању животне средине.

Грађани могу да се одреде за електронски рачун на три начина – једним кликом на порталу или апликацији „ЕПС Увид у рачун“, на шалтерима у пословницама „Електропривреде Србије“ или попуњавањем захтева који се налази на сајту ЕПС-а. Да би грађани остварили попуст од седам одсто, важно је да се одреде за електронски рачун и да га плате до 20. у месецу, на било који начин.

P. E.

// Фото: Ђорђе Бојић

Пет нових справа за Поље „Е“

Током децембра послови на монтажи два багера, два одлагача и бандвагена за БТО системе површинског копа Поље „Е“ одвијају се планираном динамиком

два одлагача 8.500 m³/h и једном самоходном транспортеру/одлагачу (бандвагену) капацитета 4.800 m³/h.

Послови монтаже се одвијају планираном динамиком, а предвиђено је да ова два БТО система у другој половини 2026. године буду укључена у експлоатацију на површинском копу Поље „Е“. Укључивање у рад ове опреме у источном дела колубарског басена повећаће значајно откопавање откритке и отварање већих количина угља. У складу са планом монтаже справа остварује се испорука опреме.

Радови на монтажном плацу у Вреоцима по физичком напретку најдаље су одмакли на монтажи одлагача за Први БТО систем, која је прва започета, 25. јуна. Урађено је заваривање конструкције контратега и ради се предмонтажа челичне конструкције стуба на обртној платформи. Завршена је монтажа

На монтажном плацу у засеоку Кусања, у Вреоцима у току је монтажа свих пет рударских справа, које се монтирају на овом плацу за два нова БТО система површинског копа Поље „Е“. Реч је о важним машинама основне рударске механизације, односно о два роторна багера капацитета 4.800 m³/h,

Обимна рударска опрема

За први БТО систем Поља „Е“ на помоћном монтажном плацу у Барошевцу од августа се монтира бандваген капацитета 4.800 m³/h. У току су предмонтажа стуба и стреле пријемне траке и монтажа доњег дела стуба.

На овом плацу за исти систем ради се и монтажа међуслојне расподелне станице ширине траке Б 2000 милиметара, као и трачни транспортери за оба система укупне дужине трасе око 20 километара. На међуслојној расподелној станици завршавају се машински радови и почела је монтажа електроопреме. Завршетак функционалних проба и предаја ове опреме Пољу „Е“ очекује се током фебруара 2026. године.

На другом помоћном монтажном плацу, у Медошевцу, монтира се преостали део опреме за Први БТО систем чији је транспорт и монтажа на траси у току. За Други БТО систем у току су монтажни радови на шест погонских и шест повратних станица, пет косих мостова и на једним утоварним колицима. Завршетак ових радова и имплементација опреме на Пољу „Е“ се очекује у последњем кварталу следеће године. За ова два БТО система планирано је укупно 12 погонских и 12 повратних станица, десет косих мостова и двоја утоварна колица.

возних механизма на претоварним колицима и њихово повезивање челичним гредама, као и подизање главне челичне конструкције на возне механизме. У току је монтажа челичне конструкције. Завршава се машинска обрада стазе куглбана, као и заваривање монтажних делова конструкције противтега и предмонтажа конструкције траке 3.

Монтажа другог одлагача, за Други БТО систем, почела је 4. августа, а средином тог месеца кренули су и радови на монтажи роторног багера за Први БТО систем, док је 17. октобра обављена примопредаја монтажног плаца за роторни багер и бандваген Другог БТО система. На другом одлагачу завршено је заваривање обртне платформе и руда за конструкцију управљачких гусеница, као и обрада стазе аксијалног лежаја на обртној платформи. Позиционирани су и папуче за монтажу гусеница испод међутранспортера и у току су припреме за монтажу комплетног транспортног механизма међутранспортера. Ради се предмонтажа конструкције контратега, предмонтажа конструкције одложне стреле, као и монтажа платформи, ограда и ролни на њеној конструкцији. У току је и заваривање конструкције пилона.

На роторном багеру за Први БТО систем постављене су папуче и монтирани су фремови и њихови носачи. У току је заваривање челичне конструкције доње градње, предмонтажа обртне платформе и предмонтажа стреле радног точка, као

/// Фото: Ђорђе Бојић

и заваривање одложне стреле. До краја децембра планира се подизање доње градње, за шта је потребно обезбедити несметано коришћење два дерик крана. На другом роторном багеру радови су почели пре два месеца и засад су постављене папуче и монтирани возни механизми и њихови носачи. Почело је заваривање челичне конструкције доње градње.

Динамика монтажних радова на бандвагену за Други БТО систем је условљена испоруком опреме и у току је монтажа носача погона транспорта, предмонтажа стреле одложне траке, монтажа ламела и платформе на стрели одложне траке, као и предмонтажа стреле пријемне траке.

М. Павловић

■ Обилазак монтаже опреме за ПК „Радљево“

Напредује изградња нових рударских машина

Овогодишњи план монтаже рударске опреме за колубарски коп „Радљево“ је испуњен и у првом кварталу 2026. године очекујемо транспорт првих машина на будуће радне позиције, рекао је Иван Јанковић, помоћник министра рударства и енергетике за геологију и рударство, током посете монтажном плацу у Рударском басену „Колубара“.

– Радови на монтажи багера и одлагача за површински коп „Радљево“ напредују. Динамички план радова који смо зацртали на почетку године је остварен и сада остаје да приведемо посао крају како бисмо наредне године почели са откопавањем откритке на том копу – рекао је Јанковић и нагласио да ће ресорно министарство наставити да даје снажну

подршку инвестиционим пројектима „Електропривреде Србије“.

Генерални директор ЕПС-а Душан Живковић, током обиласка радова, указао је на велики напредак у монтажи новог багера који импозантно изгледа и који ће бити значајан за будућу производњу у колубарском басену. – Важно је испоштовати рокове и створити услове да и нови багер половином 2026. године буде на копу „Радљево“. И на другом багеру који раде радници „Метала“ види се велики напредак. У наредном периоду сви треба да дају свој допринос како би се опрема и рударски системи монтирани и пустили у рад – рекао је Живковић. Он је додао да ће велики инвестициони пројекат, формирање два јаловинска система за откопавање откритке за коп „Радљево“, бити од виталног значаја за РБ „Колубара“ и цео енергетски сектор.

Укупна улагања у те јаловинске системе на копу „Радљево“ износе 180 милиона евра, а пуштањем у рад за годину дана омогућиће се додатна годишња производња откритке од 16 до 19 милиона кубних метара. Тиме се стварају сви неопходни услови за почетак експлоатације угља са новог копа.

Р. Е.

„Глодар 2000“ спреман да заврти точак

Након ремонта Првог јаловинског система „Колубарин“ најпродуктивнији угљенокоп спреман за зимске изазове

После 52 дана ремонта роторног багера „глодар 2000“ Први БТО систем „Тамнава-Западног поља“, 6. децембра, кренуо је са редовном производњом. Инвестициона оправка је према плану требало да траје 30 дана, али је због обимних послова, неповољних временских прилика и расположиве радне снаге продужена. Многобројни битни послови на систему и машинама успешно су урађени.

Како наводи руководилац погона Бојан Милосављевић, реч је о багеру који даје по милион кубика откривке месечно па је извесно да ће продужетак инвестиционе оправке утицати и на годишњу производњу јаловине на овом копу. С друге стране, стручњаци „Метала“ су имали пуно посла на

санацији радног точка „глодара 2000“, багера који тачно три деценије, од новембра 1995, ради на „Западу“. Од већих послова на овом систему током трајања инвестиционе оправке урађене су и све потребне реконструкције, пре свега реконструкција одлагалишта.

– Обимни послови су урађени на овом систему и сад је све спремно за редовни рад. Период иза нас је био врло лош због неповољних временских прилика. Много је кише пало и то је отежало рад свих система, поготово угљених. Међутим, испунили смо месечни план за новембар који је био 1.056.000 тона угља – откопали смо 1.062.000 тона, тако да смо закључно са крајем новембра направили и благи пребачај плана на годишњем нивоу од 3,1 одсто – објаснио је Бојан Милосављевић.

■ Магла и блиато

Треба напоменути да је у овом периоду године магла највећи непријатељ овог тамнавског угљенокопа, и то се изузетно одражава на производњу, односно на свакодневно функционисање свих система.

– Велика магла се појављивала касно поподне и

трајала до касно ујутру. Ноћ је најтежа за рад, јер уз маглу иде и велико испарење. То се посебно одражава на рад багера који су на нижим нивелетама, посебно на „ведричар“ од кога нам зависи квалитет угља. Тешко је било и прићи објектима, а камоли радити. Разбијање магле је процес који се обавља тек када је температура испод два степена

Ниски старт за зиму

Обавили смо све наше припреме које спадају у зимски режим рада на копу. Стабилни противпожарни системи на багерима су испражњени да не би дошло до залеђивања воде у системима за заштиту од пожара, каблови су подигнути на носаче дуж етажа и одлагалишта, по станицама су распоређени алати и песак за проклизавање јер познато је да услед падавина може доћи до проклизавања станица. Обезбеђен је течни агрегат лужина, који служи за прскање пресипа, да услед минуса не дође до лепљења и леђења материјала на металне површине, као што су пресипи, кашике. За зимске услове су припремљени и сви стационарни путеви који су насути каменом – набројао је руководилац погона.

Целзијуса, тако да смо овај пут били беспомоћни – навео је Милосављевић.

Тешки временски услови, они које коповци најмање воле, ред кише и ред магле, обележили су многе дане током извођења великих и озбиљних послова на „глодару 2000“. Приликом наше посете почетком децембра магле није било, али смо сведочили томе да није нимало једноставно радити по хладноћи и великом блиату.

У обиласку завршнице радова на багеру затекли смо Миломира Ивковића, машинског управника „Западног поља“.

– Ремонт је био продужен, али послови се приводе крају, ради се на радном точку. Тамо где је могло пробали смо склопове, остају још функционалне пробе багера и да се крене. Највише се радило на редуктору радног точка. „Метал“ је урадио ревитализацију постојећег редуктора да бисмо могли да му додатно продужимо радни век. Очекујемо да ће следеће године овај багер добити нови радни точак, редуктор и моторе, чека се само да још да буде завршена набавка електроопреме – рекао нам је Ивковић.

Никола Ђурђевић, руководилац радилишта

„Метала“, потврдио је да је највише послова било на радном тоčku који је био у веома лошем стању.

– Санирали смо га колико је било у нашој моћи, али битно је да се планира његова замена. Све је теже и теже средити га кроз ремонте, али смо и овај пут успели да га припремимо за даљи сигуран и поуздан рад до следеће инвестиционе оправке. Остали послови су били рутински: велики транспорт, мали транспорт, траке, редуктори, бубњеви – навео је Ђурђевић, напомињући да су временски услови учинили да ово буде један од тежих ремонта.

Договор и колегијалност

Кад је тешко на копу људи се још више држе заједно, јер само се тако могу остварити постављени циљеви. Да договор кућу гради чули смо у разговору са рударским пословођом система Драгомиром Мијаиловићем, из Тврдојевца, који је на копу познатији као Тврди. Још годину дана има до пензије, каже да је овде цео радни век, чак 43 године.

– Упркос свему многе послове смо и овога пута завршили у рекордном року. Захваљујући нашем шефу система који је изградио другарски однос са радницима, који се није устезао да нам помогне и физички кад је требало, радило се тимски током тешких, а и мање тешких дана од заустављања система, па сад до проба. Успех је велики што је током прва два дана багер био очишћен и опран, друга два дана очишћен и опран одлагач, па онда и постављен клизни воз за монтажу и демонтажу, пошто се радило на уградњи агрегата на њему – истакао је Мијаиловић додајући да је од великог значаја што је управа копа имала слуха да се обезбеде сва потребна средства и алат за радове.

Рударски инжењер Никола Миличић је од марта шеф Првог БТО система, највећег и најдужег система на овом копу на коме ради око 200 запослених. Не крије да овај посао није једноставан, доста је тежи него његов претходни – вођење смене. Овај систем има највише људи, међутим, током године велики број запослених са кључних и битних радних места

Никола Ђурђевић

Драгомир Мијаиловић и Никола Миличић

је отишао у заслужену пензију. Али презадовољан је како су на крају успели све планирано да ураде.

– Управо смо пробали комплет ланаца на систему и све траке су спремне за рад. Уклапамо се с багером на блок и сутра крећемо да радимо. Систем је стао 16. октобра и одмах смо прионули на чишћење и прање багера. Имали смо обиман посао око реконструкције целог система. Етажни трачни транспортер Е1 скратили смо 1.250 метара и тренутно дужина му је 1.846 метара, померили смо га у зони погонске станице 70 метара, и у зони повратне станице 20. А на везном транспортеру В2 имали смо демонтажу транспортера од око 400 метара, и изношење чланака. Најозбиљнији посао смо имали у зони одлагалишног транспортера О1 где је урађена реконструкција – био је дугачак 1.976 метара, а скраћен је 1.126 метара. Ми смо дуже време са одлагачем кипали дубински блок, а после овог ремонта одлагач ће кипати висински блок. Промена на систему је и та што суседни коп „Радљево“ више не одлаже јаловинске масе на наше одлагалиште. То нам је олакшавајућа околност због саме производње – навео је Миличић истаичући да су велики машински послови урађени по систему – само око 1.000 ролни је окачено. Сваки пар руку био је драгоцен.

М. Павловић

Влага и киша све компликују

Није исто кад је суво и кад је влажно време. Багер приликом транспорта не лепи блато кад је суво. Кад је влажно и мокро, то је велики проблем са којим се тешко боримо, јер када се блато налепи на транспорте потребно је очистити и пресипе и кашике, за шта немамо довољно људи и сваки застој који у неким нормалним временским условима траје сат времена, три пута дуже траје у зимским временским условима. Зато нам је потребно више расположиве механизације и људи да бисмо могли да радимо и да остваримо оно што се тражи од нас – рекао је Милосављевић.

Просечна година Погона за ремонт

Уз редовне активности и планиране инвестиционе оправке, изведене и две ванредне интервенције на багерима на „Тамнава-Западном пољу“

За „Металов“ Погон за ремонт 2025. година била је једна од стандардних каже Владимир Симић, директор Погона за ремонт.

– Све је текло прилично по плану извођења радова, рокови су мали број дана „пробијени“ у само неколико ситуација, углавном због потешкоћа

током функционалних проба. Међутим, због стања справа и недостатка радне снаге, све док се справа не заустави и не отворе се склопови, дефектажа багера и дужина ремонта није могла да се тачно одреди. Обично се ради о редукторима копања или редукторима других великих склопова или сличним габаритним деловима опреме који не могу да се отворе на терену – појашњава Симић.

Као прави пример овакве ситуације, он наводи роторни багер „глодар 9“ на Пољу „Е“, на коме је инвестициона оправка управо у току.

– Испоставило се да је проблем на редуктору копања већи и да захтева обимнију интервенцију него што смо очекивали, па ће ремонт уместо 45 трајати до 60 дана. То није изненађујуће с обзиром на то

да је реч о делу тешком око 40 тона, који може да се отвори тек у радионици. Ова година је за Погон за ремонт била специфична због две обимне и захтевне ванредне интервенције на „Тамнава-Западном пољу“, на „глодару 1“ и нешто мање на „глодару 4“. Оправка „четворке“ трајала је краће, али с обзиром на околности, задовољни смо и исходом санације „јединице“ – каже Симић.

На процес санације „глодара 1“ много је утицала набавка резервних делова. Пошто је реч о специфичној врсти челика и профила којих нема у некој стандардној употреби, један склоп је морао да буде урађен и екстерно у фирми „Гоша ФОМ“.

– Можда и најкомплекснија, била је стабилизација и враћање багера у положај да на њему може да се ради.

Нов багер, краћи ремонт

Пристизању нове опреме у „Колубару“ не радују се само коповци. И за Погон за ремонт то значи предах. Јер што новији багер, то краћи ремонт. – Предност је и то што су у питању мање машине. Према нашем искуству у одржавању, багери тог типа 630, 740 на „Тамнава-Западном пољу“ су много лакши за коришћење и сервисирање. Велики багери наравно траже обиман ремонт, јер имају и по 3.000 и више тона, а ови ни 2.000 тона. Компактнији су, лакши, има и нових, па ће првих неколико година бити потребан само редован сервис, што много значи – каже Владимир Симић, директор Погона за ремонт.

Овај пројекат био је поверен Пројектном бироу „Метала“, на челу са Владаном Чоловићем и његовим сарадницима Живаном Безаревић, Небојшом Ракићем и Марјаном Младеновићем. Ова врста пројеката се ради и као вид научно-истраживачких радова и спада у ред посебних – уз највише похвале наглашава Симић, додајући да су након основне санације били потребни и неки додатни сервиси, што је све допринело томе да машина буде дуже у застоју.

■ Распоред се прилагођава потребама

Симић подсећа да годишњи план ремонта увек зависи од технолошких потреба копова, који распореде праве у складу са својим плановима производње. Тај распоред је подложен променама, осим угљених система који се најчешће раде у истом периоду. Сваке године „угаљ“ почиње 10. маја и завршава се 1. јула. Најпре се раде „глодар 8“ и један део „Прераде“, потом комплетна „Тамнава“ са Дробиланом, па се потом враћају на исток, где се раде „глодар 7“, Ц700 и други део „Прераде“.

Када се годишњи план направи, са свим управницима копова, директорима, техничким директорима и главним инжењерима договара се глобални опис посла, оно шта је главно и шта условљава дужину ремонта. Стандардни ремонти

су око 25 дана, некада иду до 60, али деси се и да буду 15 дана, све у зависности од стања справе и потребних резервних делова.

– Према томе, наше и коповске радионице требају резервне делове и набављају материјал. Е сад, жив је систем, мора нешто да се деси. То су багери из седамдесетих, осамдесетих година који се захваљујући знању и искуству људи са копа и „Метала“ још увек одржавају, регенеришу и раде. Тако да се дешава да урадимо и по шест или седам ревизија плана ремонта. Ретко које године смо могли, а мислим да нећемо ни ове, да за годишњи

план ремонта кажемо: „Е баш смо идеално ускладили све“ – јасан је Симић.

■ Потреба за већим бројем радника

Пракса је да су обично у инвестиционој поправци по два система истовремено, један у западном, други у источном делу „Колубаре“. Временски услови су им ове године ишли наруку, јер година није била кишна, али потешкоће прави мањак радника. То се посебно осећа када угаљ стане, нарочито на „Тамнави“ где је истовремено на паузи више багера, уз Дробилану са свим њеним елементима.

– Ове године смо, због ситуације да су „глодар 1“ и „глодар 4“ раније ремонтовани, успели да уз мало комбинаторике преборимо недостатак радне снаге и обавимо планиране оправке. Добра ствар је што су тамнавски копови након поплаве заменили скоро сву електроопрему на багерима, тако да у том делу ремонт подразумева само мало већи сервис – објашњава Симић.

Он додаје да се мањак радника на коповима одражава на дужину времена које мора да се издвоји за чишћење справа, па су оне поприлично загрљане, што и те како отежава извођење инвестиционих радова и оправки.

– Осетно је смањена радна снага у односу на број који је за ремонтне послове био на располагању некад. Ситуација је овде још компликованија јер наш кадар мора да буде квалификован и да има искуство. Наравно, идеално је да то буду млади, физички способнији људи, што често није случај – каже Симић и као пример наводи да су се ове године радници „Монтаже“ одмах након завршетка ремонта на угљу пребацили на нове плацеве за монтирање нових справа. Монтажна група која је сада остала доста је ослабљена, има људи са лекарским ограничењима и забраном рада на висини, ослабљеног здравља, тако да је то велики изазов за „Метал“.

Д. Марковић

■ Повеља Академије инжењерских наука Србије

Још једно признање др Бранку Петровићу

Одељење рударских, геолошких и системских наука при Академији инжењерских наука Србије доделило је др Бранку Петровићу, пројект-менаџеру I у РБ „Колубара“, повељу „Проф. др Димитрије Антула“ за врхунска инжењерска остварења у рударству. Признање, установљено у знак поштовања и сећања на име и дело геолога Димитрија Антуле (1870–1924), Петровићу је уручено 3. децембра на свечаности у Српској академији наука и уметности у Београду.

Током вишедеценијске каријере Петровић је учествовао у изради и реализацији бројних студија и пројеката као главни или одговорни

пројектант. На домаћим и међународним скуповима и у часописима објавио је више од 60 научно-стручних радова. У „Колубари“ је, поред осталог, радио на изради предлога решења санације унутрашњег одлагалишта Поља „Б“ (2006) и санацији косина одлагалишта копа „Тамнава-Западно поље“ при испумпавању воде из копа (2014). Радио је и у Сједињеним Америчким Државама.

Од 2002. до 2014. године био је стручни извештач Комисије за утврђивање и оверу резерви минералних сировина Републике Србије при Министарству рударства и енергетике.

М. К.

/// Фото: Маја Петровић

Слога систем гради

Ремонт багера „глодар 9“ продужен због радова на редуктору копања. Уводе се две нове станице Б2000

Нисмо намерно, часна реч, али опет смо дошли таман на печење. У тренутку смо се уплашили да се прочуло како нас је дочекала посада Другог система, али се испоставило ипак да су са Петог БТО, где смо овога пута били гости, претходног дана пратили колеге у пензију, па су се они побринули да и доручак буде слављенички.

Иако се из наших репортажа не чини, далеко од тога да је колубарцима печење редован доручак. Углавном то буде нешто што се лако носи на терен, али баш зато знају да цене овакве посебне прилике. Још више овога пута када је њихов „глодар 9“ коначно у ремонту, па је могло опуштеније и да се једе и да се прича. А имали смо и о чему.

■ Нови живот Петог БТО

– У инвестициону оправку „деветке“ ушли смо 1. новембра. Због стања редуктора копања одлучено је да посао са првобитно планираних 45 буде продужен на 60 дана. Динамика зависи од Погона за ремонт и „Метала“, првенствено од доступности резервних делова. Дају свој максимум, али неке послове ћемо, због немогућности набавки, морати сасвим да одложимо – каже Игор Петровић, руководилац Петог БТО, уз

напомену да их очекују велике промене, зато што ће управо овај систем да буде први на који ће рудари да укључе две нове погонске станице типа Б 2000.

Можда је адекватно рећи и да Пети креће радни живот из почетка, пошто је одласком „одлагача б“ током прошле године, делом расформиран. Након рада на различитим позицијама, сада, уз нове станице од којих ће свака имати више од 1.100 метара, достићи ће дужину од око шест километара.

– Првобитно је планирано да цео систем буде са новим станицама, укључујући и нови одлагач. Међутим, за сада ћемо ипак имати две нове Б 2000, обе везне, а касније ће се вероватно укључити и утоварна. Нове станице су велике, аутоматске, без руковаца, самоходне. Сличне су онима на

Седмом БТО, само су нове. Направљен је нов диспетарски центар који ће их покретати, док ће се наша одложна и одлагач са руковацем покретати путем телефонске везе – појашњава Петровић.

Очекује се да ће се нове ролне, чланци, ширина траке од 2.000 милиметара лако уклопити у систем. Одложна станица Ц15 биће око 170. нивалете на Волујку, где ће бити позициониран и „одлагач б“. Одлагалишна трака због клизног воза мора остати ширине 1.800 милиметара и на истој локацији.

– Након ремонта и покретања новог Петог БТО система враћамо се старом задатку – отварању угља „седмици“. Очекивања су велика, јер се предвиђа производња до милион кубика. Имамо искусне људе, сви су дуго овде, знају свој посао. Одговорни су, почевши од главног пословође па до електро и машинске службе која је сјајна, можда и најбоља на Пољу „Е“. До сада се добро радило и на малим системима, а камоли на великим. Мора бити најбоља могућа производња – инсистира Петровић, уз напомену да ће доста тога зависити од саме технологије и материјала који ће „глодар 9“ копати јер је лежиште, познато је, изузетно компликовано.

■ Лако је радити с правим људима

Жарко Давидовић, главни пословођа Петог БТО система, уз шефа је главни „кривац“ за то што је овде увек лепо доћи, што се види и осећа заједништво. Каже – где год је свађа, где свако вуче на своју страну, од тог посла нема ништа.

– Као и у кући, тако је и овде. Важно је да сарађујеш са људима, јер ако почнеш да

■ Игор Петровић

галамиш, да се правиш паметан, тешко се посао завршава. С правим људима је увек лако радити. Ови дечаци су нам вредни и треба их наградити. Све је у договору и све радимо заједно – тврди Давидовић.

Рудари кажу да је иза њих изузетно тешка година, протекла уз пет великих реконструкција, што малих, што великих. Само су „одлагачу 6“ три пута мењали положај. Срећом, било је довољно машина за све ове послове, са одличним руковоаоцима, са којима имају сјајну сарадњу.

На слози и колегијаности која чини да овај систем дише као један, инсистира и Вук Ћерић, пословођа у Д смени.

– То нас држи. Мањак људи у смени је велики проблем, али се све завршава договором. Морам похвалити шефа система, главног пословођу, своје колеге, јер се све завршава колегијалношћу. Био сам надзорник и на другим системима, али нигде није као овде, где је сарадња са људима најбоља – јасан је Илић.

■ Ради се редуктор од око 40 тона

Ненад Антонијевић, машински пословођа система, појаснио нам је да су током овог ремонта највећи и најобимнији послови били они на редуктору копања радног точка. На њему је дошло до оштећења озубљених вратила, која ће бити санирана у Погону за ремонт.

– Тамо су, такође, и оба редуктора кружног кретања да би се санирала цурења, заменили семеринзи и још неки делови. Замењен је и враћен на багер редуктор дизања стреле радног моста. Ово је први ремонт током кога не радимо задизање багера, а требало би заменити колица јер су нам правила проблеме током године. Мењају

се неке папуче у складу с могућностима. Што се тиче куглбана обављено је чишћење, извађене су кугле, кавези, опране стазе – набраја Антонијевић.

Каже да остали машински радови спадају у класичне ремонтне послове – замена ролни, трака и осталих оштећених делова. Велики део ремонта обављају бравари са система који су искусни и на „глодару 9“ раде годинама.

Када је реч о електроопреми, током ове оправке раде се уобичајени послови. Живко

Тешка година

За „глодар 9“ 2025. била је једна од тежих година. Како нам је испричао Игор Петровић, шеф Петог БТО система, тешко је и почела.

– Најпре смо са „одлагачем 6“ закипавали песком југоисточну косину копа да омогућимо „глодару 7“ безбедан рад. Након тога тога је „одлагач 6“ отишао да ради са „тројком“, а ми смо се закачили на Седми БТО систем. Ту је било доста напорно с обзиром на то да су у том тренутку на њему радила три највећа багера Поља „Е“: „велика двојка“, „деветка“ и „осмица“ – објашњава Петровић.

Све се сливало на везну траку 1.1, притом је сваки багер копао различит материјал. Неравномерно се и товарило, три багера на једном систему тешко је ускладити колико год да је велики, али су уз добру координацију ипак успели.

– Након тога напуштамо Седми, качимо за „одлагач 4“ са његовим, малим тракама ширине 1.500. И опет смо на том систему боље радили него на Седмом, остварили смо скоро пола милиона кубика у октобру. Све уз четири продужетка на одлагачу. „Деветка“ је стварно радила добро – закључује Петровић.

Вујић, електронадзорник, рекао нам је да су и електромотори послати у „Метал“ на сервис.

– Планирана је замена изузетно дугачког телефонског кабла до кабине багеристе. Биће отворен сваки граничник, прегледане и замењене све стоп-печурке. Електроопрема је у солидном стању, трудимо се да је добро одржавамо – тврди Вујић.

Овога пута имали смо прилику да поразговарамо и са руковоаоцима трачних транспотрера са уговорима ПРО ТЕНТ-а, Младеном Јовановићем и Лазаром Ракићем.

Јовановић наглашава да му је на Петом много боље него на мањим системима на које је био распоређен раније. Уз осмех каже да им квалитет материјала који копају одређује радну судбину. Тако да је песак који су до сада копали био сјајна опција у односу на рудницу, или глину.

– Посао руковоаоца није тежак, али је мало монотон. Можда би, када би се услови у самим кабинама поправили, више људи одлучило да остане. Важно је и са киме радиш, на каквој си столици, па чак и каква је лопата којом радиш – сматра Јовановић.

Његов колега Лазар Ракић такође каже да посао није претерано захтеван. Ако дође до затрпавања – очисти се, ако је више, увек може да позове пословођу, који пошаље машину.

– Слажем се да би кабине могле да буду боље. У станици А20 нисам могао да се изборим са смрдибуама. Голубови направили гнездо испод – пожалио се на нелагоде да радном месту, а старији колега није пропустио прилику да понуди практичан савет:

– Ја сам га пустио да се изгнезди, а када је дошла зима, ставио сам флашу и више није могао да улази – завршили смо у шали.

Д. Марковић

Будно прате систем

Игор Ђорђевић, Леонид Костић и Иван Јанковић

Марко Милошевић

Након летње сезоне великих послова, тим који држи температуру под контролом током зимског периода брине о грејању објеката „Колубаре“ и домаћинства у Барошевцу

Грејна сезона у Топлани Барошевац велико траје, а систем ради стабилно захваљујући радницима који свакодневно брину да топлотна енергија без застоја стигне до корисника.

У то да у овом периоду године имају пуне руке посла уверили смо се и сами, када смо почетком децембра посетили котларницу и провели време са запосленима који будно прате цео систем.

У модерној командној сали, из које се даноноћно управља постројењем и топлотним подстанцима, затекли смо Ивана Јанковића, пословођу, Леонида Костића и Игора Ђорђевића, руковооце котла, који су концентрисано пратили и подешавали уређаје. Смену Ц чине и Дејан Михаиловић, Горан Пантелић и Бојан Николић, који су такође у тренутку наше посете обављали своје редовне послове.

Иван Јанковић нам је објаснио да се угљан из „Прераде“ камионима „Помоћне механизације“ допрема у складиште, а потом се транспортним тракама одвози према котловима и у њима сагорева.

– Све мора да функционише без застоја – од сагоревања, читавања инструмената, до дистрибуције топлоте. Овај посао носи велику одговорност, захтева максималну будност и концентрацију 24 сата, јер строго мора да се води рачуна о одређеним параметрима,

пошто су у питању високе температуре и притисци. Зато је важно то што имамо стручан и уигран тим – нагласио је Јанковић.

Задатак Леонида Костића и Игора Ђорђевића је да прате како котло ради и колика температура одлази ка потрошачима. Све што из ових погона изађе региструју инструменти и они морају добро да пазе шта се дешава са показивачем протока и притиска воде.

– Као руковооци, преко командних уређаја непрекидно управљамо радом котлова и дистрибуцијом топлотне енергије према потрошачима. Размена топлоте према крајњим корисницима обавља се у подстанцима, а сама потрошња зависи од временских услова – објаснио је Леонид.

Његов колега Игор показао нам је како се на командним уређајима прати шта се дешава са вредностима температуре воде. Што је већа потреба за температуром, појачава се и ватра у ложишту котла, а то повлачи већу допрему угља и воде. Објаснили су нам да сва ова потражња иде преко командних уређаја.

За то време, запослени машинске и електро струке прате рад електроопреме, мотора, циркулационих и диктир-пумпи које одржавају притисак и имају задатак да, уколико до њега дође, квар отклоне што је брже могуће.

Наши саговорници истичу да посебно цене подршку колеге Марка Милошевића који годинама с њима дели своје богато знање и искуство стечено у „Прерадиној“ Топлани, а потом и у Инвестицијама, где је од самог почетка био укључен у изградњу овог објекта.

– Марко је стуб ове котларнице. Научио нас је послу када смо, без великог искуства, пре седам година почели да радимо у новоотвореном објекту и увек је ту кад треба да се помогне – нагласио је Јанковић.

Упркос одговорном послу, у Топлани влада ведро атмосфера, захваљујући духу радника

који негују своје хобије. Пословођа Иван познат је и као певач бенда „Финалис“, док његов колега Стефан Лукић свира виолину, па је у њиховом друштву увек загарантовано добро расположење.

Т. Симић

Спремни у сезони

Топлана је грејну сезону дочекала потпуно спремна да испоручи довољне количине топлотне енергије свим редовним потрошачима. Обезбеђена је довољна количина угља за складишта котларница, као и сувог огревног дрвета за ложење.

Како смо сазнали од Марка Милошевића, главног инжењера за термотехнику, током летњих месеци завршени су бројни послови који су осигурали поуздан рад система у зимском периоду.

– Урађен је ремонт пужног транспортера за отпепељивање котла, који служи за сакупљање пепела и шљаке и њихово пребацивање из котла у мокри одшљакивач, одакле даље иде у систем за даљи транспорт. Отворена је бочна страна зида, демонтрани су електромотори, редуктори, а затим су замењене оштећене цеви, завојци и остали дотрајали делови. Овај посао до сада нисмо радили, а због водом хлађених транспортера било је потребно много времена и физичког рада. Транспорттери су ремонтвани у новој радионици која је током претходне године значајно опремљена. Поред тога, у сарадњи са запосленима групе за одржавање термотехничке инсталације из погона „Метал“, оспособљен је систем грејања и уграђен електрокотло за нови диспечерски центар ПК „Радљево“. Значајне интервенције изведене су и на систему грејања у Основној школи „Слободан Пенезић Крцун“ у Мироталцима – набројао је Милошевић најважније послове обављене у претходном периоду.

Годишње се из Дробилане отпреми и транспортује око 16 милиона тона угља намењеног за производњу електричне енергије

Карика између КОПОВА И КОТЛОВА

Постројење за припрему угља у Каленићу током зимске сезоне, када је улога овог дела система још значајнија, дневно транспортује и отпреми око 55.000 тона угља и представља кључну карику у обезбеђивању уједначеног квалитета угља, који се термокапацитетима испоручује са површинских копова „Тамнава-Западно поље“ и Поље „Г“.

Период зиме, са ниским температурама и атмосферским падавинама, представља посебан изазов за цело постројење, јер хладноћа утиче на бункере и пресипе који су склони заглављивању. Главни пословођа Душан Тешић, који има 36 година стажа, подсећа да у лошим условима угаљ у року од само двадесетак минута може постати неупотребљив.

– Толико је времена потребно да се замрзне, то јест да се створи кора која блокира даљи транспорт и проузрокује сате застоја. Зато се у периоду ниских температура, када је испод минус пет степени Целзијуса, примењује принцип проточног утовара – што значи да све што уђе у бункер мора одмах да изађе у воз – појаснио је Тешић.

Према његовим речима, ово захтева добру координацију целог ланца производње – од диспечера до радника у Дробилани, како не би дошло до грешке која може проузроковати застоје.

Главни рударски пословођа подсећа да је улога Дробилане да препозна и реши све недостатке који се јављају као неминовна последица тренутних услова рада на коповима.

– Годишње „преврнемо“ око 16 милиона тона угља намењеног за производњу електричне енергије. Улога Дробилане је да исправи недостатке са копа, чиме се обезбеђује да ТЕНТ сагорева угаљ са што мање мазута и што мање проблема – објашњава Тешић.

Проток сировине захтева значајну логику. Надзорник депоније Жељко Миљанић говори о обиму посла на старој депонији, која је битна за одржавање резерви и мешање сировина.

– Депонија увек има стабилне резерве, јер поред угља који долази с Поља „Г“ и „Запада“ имамо и камионски транспорт са тих копова, а одскоро и с копа „Радљево“. Камиионским

превозом се довози и до 12.000 тона угља дневно – каже Миљанић, додајући да се лигнит лошијег квалитета, уз помоћ тешке механизације, меша са оним задовољавајућих карактеристика.

Одржавање овог процеса не би било могуће без максималне посвећености и тимског рада запослених. Милан Недељковић, руковалац погонске станице, каже да сви морају да буду спремни да преузму задатке ван своје стандардне улоге.

– Иако је мој примарни посао да бринем о машинским и рударским аспектима рада погонске станице, када је обим посла већи, нема поделе, радимо сви све заједно – каже Милан.

Овакв принцип рада омогућава да се одржава добра дневна динамика и да све од пријема камиона, преко прецизног дробљења, до утовара угља спремног за термоелектране тече без застоја.

Т. Крупниковић

Неопходно појачање

Машински инжењер Саша Ћенисић каже да се изазови у раду Дробилане, укључујући стару опрему и недостатак кадра, превазилазе узајамном сарадњом са рударском и електро службом.

– Потешкоће отклањамо заједно. Ипак, много радника је пензионисано, а све мање младих долази, док је посао све обимнији. Не смемо да станемо и морамо да испунимо оно што се од нас тражи – закључује Ћенисић.

„Помоћна“, увек више од помоћи

До депонија се свакодневно допрема од 3.500 до 4.000 тона угља, у бољим временским условима и више

У години на измаку, у систему дисконтинуалне производње угља на тамнавским коповима значајна је улога радника погона „Помоћна механизација“. Реч је о методи експлоатације која омогућава откопавање неприступачних делова лежишта, тамо где роторни багери не могу да приђу. Управо на тим местима, „Помоћна“ преузима важан део посла – од откопавања до транспорта угља.

Поред редовних задатака, у оквиру којих коповима обезбеђују машине, руковаоце и неопходну техничку подршку, учешћем у дисконтинуалној експлоатацији, „Помоћна механизација“ директно доприноси максималном искоришћењу лежишта и стабилним производним резултатима.

Средином децембра, посетили смо запослене „Помоћне“ који раде на овим пословима у западном делу Рударског басена

Петар Петровић

„Колубара“. Како објашњавају, кроз дванаесточасовни режим рада свакодневно се на површинским коповима „Тамнава-Западно поље“ и Поље „Г“ креће неколико десетина камиона кипера. Поред камиона татра и ман, типова с високим степеном проходности, сваког дана су на оба копа ангажована по два ровокопача и по један булдожер. За Поље „Г“ задужени су запослени Ауто-гараже Тамнава, док су на „Западном пољу“ камиони Ауто-гараже Рудовци.

– Угаљ углавном транспортујемо до депоније Дробилане, а по потреби и до „Прераде“ или тзв. дробилице на Тамнави. На тај начин сваког дана до депонија допремимо од 3.500 до 4.000 тона угља, а у бољим временским условима и више. Због отежаних услова рада,

Саша Јовичић

нарочито у зимском периоду, паралелно са откопавањем и одвозом угља правимо нове путеве и поправљамо постојеће како би се што лакше дошло до заосталог лигнита – објаснио је Саша Јовичић, управник Ауто-гараже у „Помоћној механизацији“, и подсетио да овај посао континуирано раде од 2021. године.

Утовар се обично обавља на тешко доступним локацијама с врло уским прилазима и због тога је веома важно да не дође до непредвиђених ситуација. Анализирају се околности на терену како би камиони безбедно сизалили до утоварних места. Дневно се прати ток извоза угља и узимају пресеци стања.

– Услови су коповски. Лети је прашина, зими клизаво, магла... Све факторе узимамо у обзир

како би се посао одвијао по плану. И колико исход зависи од нас, од транспорта, толико зависи и од одржавања. Ако се кварови отклањају у најбржем могућем року, производња не мањка. Надовезујемо се једни на друге, све је чврсто увезано. Сви радници подједнако добро и квалитетно раде свој посао, али треба нам и возача и механичара – указује Петар Петровић, надзорник путничког саобраћаја у Ауто-гаражи Тамнава.

Осим „Колубариних“ машина и возила, у овом процесу производње угља учествује механизација предузећа „Колубара-Грађевинар“ и „Косово-Обилић“. Саговорници истичу да и са колегама с копова и из тих предузећа имају добру комуникацију.

– Међусобно се разумемо, што је најбитније јер, суштински, имамо заједнички циљ да што више угља допремимо на депоније – нагласио је Јовичић.

М. Караџић

Дневно више од 200 километара

Како истиче Петровић, возачи дневно пређу 200 километара, можда и више, од којих је асфалтирано само 30-40 одсто, што јасно указује колико је вожња специфична.

Уметница с електродама

Која Рада? Је л' она заваривачица? То ти је прави ђаво. Џамбас, што се каже. Та ти је варила ама баш све – од багера, преко црквених звона, па све до оне скулптуре. Како, које? Па оне, да, баш оне, црвене, што стоји у центру града

Она ради у руднику, и живот јој није лак, зато не воли, не воли музику, она воли ритам јак...

– Никад чула. Како рече да се зове песма? Патуљци... а певач? Влада Дивљан, никад чула! Је л' то неки рок? Знала сам, није то мој фах. Више волим виолину, онако на увце – каже заваривачица у „Металу“ Радмила Ивановић (57) из Петке.

Која Рада? Је л' она заваривачица? То ти је прави ђаво. Џамбас, што се каже. Та ти је варила ама баш све – од багера, преко црквених звона, па све до оне скулптуре. Како, које? Па оне, да, баш оне, црвене, што стоји у центру града.

– Зар да све ове године мукотрпног рада стану у тих неколико реченица? Али немам примедбу, поетски је, нема шта – смешка се жена која је читав живот радила тежак мушки посао.

Контраст је био очигледан. Окер кожна кецеља од говеђег бокса, плаво радничко крпано одело с логоом фирме на леђима исписаним белим великим „кречаним“ словима. Тешке радничке цокуле с уграђеним металним блокејима који штите прсте, а чији изглед неодољиво подсећа на неки ретромодел Nike патика из две 'иљадитих.

Заштитна маска, с уграђеним црним магнетијумовим стакленцетом кроз које се без последица комотно може

завиривати и у најопасније помрачење сунца, у потпуности је сакрила Радине тамнозелене очи.

Једва приметан кармин на уснама и пудер, тек за коју нијансу тамнији од боје њене коже и помало препланулог чела. Тачно на оном месту које ни плава коса, али ни најсавременија заштитна маска нису успеле да сакрију од милиона светлећих искрица које приликом заваривања ствара апарат за нераскидиво стапање метала.

Радмила Ивановић као заваривач у „Металу“ ради 38 година. Запослила се одмах после завршене средње школе.

– Нисам била добар ђак – кроз смех каже Рада.

Истина је, ипак, мало другачија. Баш у време када је требало да настави образовање догодила се велика експанзија рудника „Колубара“. Буквално преко ноћи отворен је велики број нових радних места – углавном везаних за производњу и тешке услове рада, некако преодређених за мушкарце.

– Тада у средњој школи у Лазаревцу није било великог избора. Образовање је било предрешено потребама рудника. Искрено, мислила сам да никада нећу узети апарат у руке. То је био мушки посао. Ал' не лези, враже – испало је да сам одмах после средње школе ускочила у кожну кецељу. Говорили су ми: „Рајка, само да уђеш на капију, после ћемо да те преместимо на неко лакше радно место“. Тај процес премештање траје ево сад ће скоро 40 година – опет се гласно, али сада и помало иронично, смеје Рада.

У мају идуће године напуниће 45 година радног стажа. Тако дуг радни век обезбедио јој је бенефицирани радни стаж који је заслужила током година радећи у тешким условима.

– У почетку је било веома стресно. Варница те спржи, па кад макнеш руку с вара, то упадне у ципелу, за врат, на косу, али касније све то прође. Једноставно изгубиш осећај, више не реагујеш на варнице. У овом послу највише страдају очи, па је кацига светиња која

се никоме не даје – присећа се својих почетака, док заглавана у метални зид лимене радионице на брзину премотава све те деценије напорног рада.

Шта све ова жена није претурела преко главе. Заваривала је и ноћу и дању, на минус 20 и на плус 40, спајала је варницама делове за моћне и огромне коповске машине, али и црквене оgrade, капије, газишта...

– Лака јој је рука! Права је уметница с електродом у руци – рећи ће вам сви они који је добро познају.

– Ја уметница? Ха-ха... Боже... Вероватно због оне скулптуре у центру града. „Парадигма“, тако се зове. То је дело Милије Белића, нашег познатог вајара. Истина је да сам је скоцкала да дуби. Три и по тоне чистог гвозденог лима и 86 шавова. Чујем, сада хоће да је склоне зато што јој се огулила фарба. Ту сам, нека ме позову, за два дана вратићу јој стари сјај – прави се важна уметница из „Метала“.

На крају приче помислили смо – ако се гледа кроз црно стакло какиге за заваривање, свет се крикајуће у тамним нијансама. Док не скинемо затамњене наочаре, све ће нам изгледати тамно, али ако их заменимо, попримиће другачије тонове, зависно од боје нових стакала. А опет, Радмилини свет је увек био обојен дугиним бојама. Чак и онда кад је своје лице скривала испод маске за заваривање, гледајући све кроз магнетијумово тамно стакленце.

Д. Ђорђевић

Ајвар с плавим патлиџаном

Радмила Ивановић живи у селу Петка. Има двоје деце и четири унучета. Каже да прави најбољи ајвар с плавим патлиџаном на свету. Занимљиво је то што кућни апарат за заваривање никада није употребила.

– Није било прилике – каже, опет кроз смех, уметница с електродама.

Фестивал звука

У оквиру програма које подржава Министарство културе, у Библиотеци „Димитрије Туцовић“ почетком децембра одржан је тродневни уметнички маратон сачињен од шест одвојених музичких програма, који су изазвали велико интересовање и лепу реакцију лазаревачке публике.

Првог дана фестивала одржан је „Клавијатура фест“, програм посвећен овом инструменту и његовој улози у савременом музицирању. Публика је имала прилику да чује истакнуте уметнике Зорана Тутуновића, Драгана Виденовића и Ђорђа Шуку. Посебну пажњу привукао је наступ Зорана Тутуновића, једног од најпознатијих клавијатуриста на домаћој сцени, чији је перформанс послужио као омаж самом инструменту. Исте вечери

уследио је и „Кларинет фест“, уз маестра Душка Стаменковића и програм препун атмосферичних и виртуозних интерпретација.

Други дан протекло је у знаку усне хармонике. Публика је имала прилику да се упозна са историјатом овог специфичног

инструмента, а након тога наступили су Небојша Ковић и Дарко Ковачевић, који су представили звучне могућности баса и контрабаса кроз јединствено музичко искуство.

Последњег дана програм је био посвећен војној музици и

играма са српског двора, чиме је фестивал заокружен у духу традиције. Публика је могла да чује аутентичне аранжмане и види извођења која се ослањају на историјске изворе и дворске церемонијале.

Ј. Пакић

Школски позоришни фестивал

Глумци основци

Кнезовци и Обреновчани најбољи у категоријама виших и нижих разреда

На 13. школском позоришном фестивалу, који је у организацији Пулс театра почетком децембра одржан у Центру за културу Лазаревац, прво место међу млађим разредима освојила је „Фрка у Златној шуми“ Театра „Хатор“ из Обреновца. У вишим разредима најбољи је „Мушки дневник“, представа Основне школе „Кнез Лазар“ из Лазареваца.

Током три такмичарска дана изведено је 15 представа углавном основних школа са територије лазаревачке општине. И ове године у надметању су учествовале драмске секције Културног центра „Хаци Рувим“

Сцена из „Мушког дневника“

из Лајковца и обреновачког „Хатора“. Ревизијално је наступила група Предшколске установе „Ракила Котаров Вука“ изводећи комад „За правога цара потребно је дара“, као и балерине Балетског студија „Срна“.

– Настао у ОШ „Диша Ђурђевић“ из Вреоца пре скоро

деценију и по, фестивал је, као и само место, морао да се сели. Премештен је на сцену Пулс театра и захваљујући разумевању и ажурности њихове директорке Иване Недељковић део је њиховог редовног позоришног програма. Хвала просветним радницима

који су са својим ученицима спремали представе. Посебно похваљујемо избор изведених текстова – казала је Александра Љубојевић, професорка српског језика и књижевности, од које је и потекла идеја о покретању фестивала.

М. К.

Фото: Александар Радовановић

„Оркестар“ на копу

На одлагалишту Површинског копа Поље „Е“ у новембру је три дана сниман кратки играни филм „Оркестар“, продуцентске куће „Салт“ из Београда.

Филм доноси трагикомичну, истиниту причу о шверцу

миграната у нашем региону. Сценарио је написао Милош Радовић, познати сценариста и редитељ, који ову необичну причу обликује кроз спој хумора и драме, истичући право на слободу и вољу за животом. Радња прати возача комбија који нелегално превози људе

преко границе, маскирајући их у дувачки оркестар како би избегли контролу.

Режију филма потписује Ђорђе Марковић који иза себе има значајан број дугометражних и документарних остварења, као и телевизијских серија. Добитник је награде за најбољу монтажу на

фестивалу СОФЕСТ и признања Фондације „Марко Глушац“.

На пројекту раде реномирани филмски ствараоци и награђивани аутори, а снимљени материјал, према оцени продукције, носи јаку уметничку вредност и аутентичност теме.

Ј. П.

■ Нова збирка поезије Лазаревчанина Дарка Даничића

Најличнији стихови песника културе

Кроз опозицију прошлог и садашњег, индивидуалног и општег, духовног и материјалног, добра и зла, др Дарко Даничић, инжењер у РБ „Колубара“, у својој новој збирци песама „Кућа са хиљаду врата“ сумира животна и стваралачка искуства. Песник је суграђанима збирку представио 18. новембра у Библиотеци „Димитрије Туцовић“.

Након шест песничких књига, путописа „Носталгија за бескрајем“ и прозних текстова и критика у књижевној периодици, Даничић у „Кући“ уз иронију и благи хумор испитује свакодневицу, лична искуства и положај човека у савременом свету. На оно што је приватно и професионално доживео надовезује књижевност, историју, митологију и друге сфере духовности. Истражује и саму поезију.

Осим неколико текстова који су као белешке стварани деценијама, песме су настајале 2022. и 2023. године. Збирку је објавио новосадски „Прометеј“. Др Милета Аћимовић Ивков, књижевни критичар и рецензент, на промоцији је „Кућу са хиљаду врата“ окарактерисао као Даркову најличнију књигу.

– Не постоји посебна намера да се усмери на било коју страну. Лирско „ја“ проистиче из доживљаја света које је сабрано колико у искуству толико и у животу у овом тренутку. Искуство помаже да се то „сада“ на прави начин разуме и кроз песнички говор заузме своје

место. И нема универзалног одговора. Препознавање поетског потенцијала управо у првом кораку разликује песника од читаоца или неког мисленог човека. Да ли ће се препознавање претопити у поезију зависи од тренутка, талента... – приближио је Даничић своје погледе.

М. Караџић

Књига, увек

Јасмина Иванковић, директорка Библиотеке „Димитрије Туцовић“, на промоцији је испричала да су током припрема за обележавање седамдесетогодишњице рада пронашли фотографију с почетка седамдесетих на којој су Радојка Кеџман, тадашња управница, и дечак од 11-12 година који прима награду за најчитаоца. Дечак је био Дарко Даничић.

Путевима културе рударског града

Крајем 1998. године одлучено да се у Лазаревцу, као симбол развоја града, подигне споменик рудару у славу оних који су својим радом задужили потомке

Рудовцима, Фестивалу хумора за децу или премијерама Пулс театра. Уз ове носеће теме повремено су се у другом плану појављивали специфични догађаји и феномени вредни подсећања. Како је у малим срединама фабричка штампа увек локално значајна, поводом годишњице новина из тих писаних трагова издвојили смо понеке необичности и корисне иницијативе.

■ Радник и уметност

Угаљ се у колубарском басену откопава од краја 19. века, али истински замах у производњи доноси почетак површинске експлоатације 1952. године. Било је то доба самоуправљања и општих тежњи да се подигне образовни ниво становништва. У настојању да се књига приближи непосредним произвођачима, од друге половине седамдесетих до почетка деведесетих година „Колубару“ је обилазио библиобус. Фонд је иницијално имао око 700 књига. Избор наслова – од белетристике до стручне литературе – направљен је према квалификационој структури кадра. Убрзо је

идеја прерасла у праксу. Специјализовано возило понекад је дневно прелазило око 90 километара. Подаци показују да је међу 2.500 запослених на Пољу „Д“ и Пољу „Б“ за само три и по месеца учлањено 470 радника. За исто време на читање је дато 1.700 књига. Након три и по године постојања покретна библиотека располагала је фондом од близу 3.000 књига, крајем осамдесетих било их је више од 8.600. У „Колубари“ је у једном тренутку било десет библиотечких пунктова. Мрежа се ширила, па је

библиобус одлазио међу раднике фабрике „Петар Велебит“ и предузећа „Ласта“, „Стрела“ и „Универзал“. Корисници су били и мештани сеоских месних заједница. Иако је повремено било прекида, кадровских и материјалних проблема, резултати сарадње Библиотеке „Димитрије Туцовић“ и привредног гиганта потврђивали су оправданост подухвата. Попут много чега другог, племенита идеја замрла је деведесетих због беспарице.

Пунктови у радним организацијама били су

У години на измаку навршило се 65 година од изласка првог броја „Колубаре“, интерног листа Рударског басена „Колубара“. Од програма лазаревачког биоскопа, који је те 1960. године био објављен на претпоследњој страни часописа, до данас су исписане стотине страница текстова о културном животу Лазаревца с околином. Најпре ретко, касније чешће, а већ деценијама редовно, новинари су бележили, а чине то и даље, приче о изградњи Дома културе „Спасенија Цана Бабовић“, ликовним колонијама у Дудовици или

НАСТОЈАЊА ДА СЕ КЊИГА ПРИБЛИЖИ РАДНОМ ЧОВЕКУ

БИБЛИОБУСНИ ЕКСПЕРИМЕНТ УСПЕО

Дугогодишња идеја радника Матичне библиотеке из Лазаревца да се установи библиобусна служба већ показује своју оправданост. Иако је прошло тек нешто више од месец дана како је први библиобус стигао међу непосредне произвођаче, може се слободно рећи, да је експеримент успео. Послужимо се малом статистиком илустрације ради. Од 19. априла када се почело са радом, до данас упи сана су 234 нова члана, радника Комбината. Ако овај број упоредимо са радним данима, произилази да су дневно учлањавана 22 нова читаоца. До

да приушти себи то духовно задовољство и сам оде у библиотеку. Разговарајући са Петром Ђургузом, који ради као књижничар и истовремено као возач, каква су његова виђења, могли смо чути да је веома задовољан интересовањем које влада код наших радника у вези библиобусне службе. Са својим књигама Ђургуз дневно превали око 90 километара јер има основних организација удруженог рада које су заступљене са пет, шест па чак и девет пунктова, рецимо Поље „Д“. Питали смо за коју врсту литерарног стваралаштва се наши радни љу-

У ЛАЗАРЕВАЧКОМ ДОМУ КУЛТУРЕ

Гостовао ансамбл са Обале Слоноваче

■ Из 561. броја „Колубаре“ (1985)

Библиобус међу радницима површинских копова

■ Из 278. броја „Колубаре“ (1977)

Снимање филма „Опрост“ (2024)

места сусрета и са другим уметностима. У сарадњи са Југословенском галеријом репродукција седамдесетих су се широм „Колубаре“ организовале кружне изложбе репродукција највећих светских сликара. Духу времена припадали су организовани одласци у београдска позоришта. Лазаревачани су у свом граду крајем седамдесетих слушали перуанске и кубанске музичаре, средином осамдесетих гледали национални фолклорни ансамбл Обале Слоноваче. С обзиром на ондашњу скромну медијску мрежу, интерно гласило је имало изузетно важну улогу у најавима програма.

Да „Колубара“ у равни културе има и своју филмску страну, потврђују играни филмови снимани на њеним локацијама. Некада је то био „Пас који је волео возове“ Горана Паскаљевића, а последњих година, због снажног утиска дистопије, коповски пејзажи су били избор продукција које су снимале научнофантастични „Опрост“ и постапокалиптични „Вољу синовљеву“.

■ Прошлост као подстицај

Званичним почетком рударења у колубарском басену сматра се отварање јаме „Звиздар“ 1896. године. Богата рударска традиција је на махове била предмет интересовања јавности, па је век након почетка јамске експлоатације одлучено да се у Лазаревцу, као симбол развоја града, подигне споменик рудару у славу оних који су својим радом и знањем задужили потомке. Требало је да се ради

по решењу и пропозицијама Удружења ликовних уметника Србије и на основу јавног конкурса. Уз стручњаке и руководиоце општине и „Колубаре“, било је планирано да у одбору за избор споменичког решења један од 15 чланова буде рудар.

Попут прилога за историју културе, стари бројеви „Колубаре“ показују да је идеја о оснивању завичајног музеја, стара неколико деценија, више пута актуелизована. Шездесетих, седамдесетих и осамдесетих година доношене су одлуке, писани елаборати и оснивани одбори. Вијугава путања намере да се формира музеј рударства резимирано је приказана у тексту из децембра 2012. године. Најближи могућности да збирка као стална поставка угледа светлост дана басен је био почетком деведесетих. У то време покренуте су активности на оснивању Одељења енергетике у оквиру Музеја науке и технике у Београду. Требало је да се од прикупљеног материјала један део одвоји за одељење, а од другог формира музеј у Лазаревцу. Текст сумира ангажованост Одељења за информисање РБ „Колубара“ на прикупљању алата, фотографија, видео-записа, археолошких налаза

Први кораци

На територији лазаревачке општине прва читаоница основана је 1910. године у Шопићу. Фонд је бројао око 400 књига. Радила је до Првог светског рата.

и друге грађе. Збирка је пред Лазаревчанима изложена 1996. године као део обележавања стогодишњице почетка експлоатације угља. Иницијатива је након тога застала.

Замисли о завичајној баштини близак је музеј Колубарске битке. У јавности је пре више од десет година представљена идеја по којој би се музеј са панорамски осликаном битком градио између Центра за културу Лазаревац и главне пешачке зоне. Имајући у виду значај рударства за Лазаревац, комплекс би делимично афирмисао и индустријско наслеђе.

Кривудава институционални пут имала је и ликовна уметност. Са жељом да у малом граду подстакне развој културе, Лепосава Лепе Перовић, учесница Народноослободилачке борбе, чланица Комунистичке партије и супруга Константина Коче Поповића, Лазаревцу је 1970. године поклонила колекцију од 60 уметничких дела, углавном најзначајнијих југословенских сликара. Као резултат потписивања уговора са колекционарком, у граду је тада отворена прва галерија

„Савременици“. Међутим, због неодговарајућих услова простор је после неколико година затворен, а цела колекција пребачена у депо Дома културе, где остаје до 2002. године. У једном тренутку је постојала могућност да Лазаревац остане без поклона Лепе Перовић. Наиме, одредбе уговора обавезивале су „Савременике“ да дела буду изложена на адекватан начин и да се збирка с временом увећава. Део уговора је поштован, почетни фонд јесте растао, али су експонати врло ретко били доступни јавности. Из Београда су долазили предлози да би цела збирка морала прикладно да се обезбеди, а постојало је и законско право на повраћај легата. Модерна галерија Лазаревац с легатом Лепе Перовић отворена је 28. јуна 2002. године удруженим републичким, градским и општинским снагама. Сâм донаторкин мотив избора града за који није везана рођењем или породичном историјом, већ сплетом околности, остао је интригантан.

М. Караџић

Свет на великом платну

Уз дела француске, италијанске, америчке, енглеске, совјетске и домаће кинематографије, октобра 1960. године на репертоару биоскопа „Колубара“ били су јапански филм „Човек са рикшом“, чехословачки „Изоштрите, молим“ и мађарски „Гвоздени цвет“.

Од дома до центра

Почетком деведесетих Дом културе „Спасенија Цана Бабовић“ променио је име у Центар за културу Лазаревац. Разлози нису били само идеолошке природе већ, како је објашњено, боља позиција у финансирању. Статус дома културе, који је квалитетом и обимом рада већ био превазиђен, отежавао је преговоре са надлежним институцијама.

Лазаревац поново на боксерској мапи Србије

На појединачном првенству Србије у боксу, одржаном у Суботици од 2. до 7. децембра, Боксерски клуб „Грејтест“ остварио је један од најзапаженијих резултата у својој новијој историји. У конкуренцији стотина младих такмичара из

целе земље, Лазаревчани су освојили укупно седам медаља и потврдили да се њихов дугогодишњи рад, посебно са млађим категоријама, исплати.

Најсјајнија одличја освојили су Лазар Мандић и Василије Ковчић, који су убедљивим наступима одушевили публику и

освојили златне медаље у својим категоријама.

Одличне партије пружили су Лазар Ђурђевић, Душан Некић и Павле Стојановић, који су пласманом у финале својих категорија донели клубу три сребрне медаље. Сва тројица су показали велику борбеност,

остављајући утисак да је реч о борцима од којих се тек очекују још већи домети.

Бронзане медаље припале су Урошу Петровићу, који је у свом дебитантском наступу на државном нивоу показао изузетан потенцијал, као и Јовану Миладиновићу, чиме је укупан учинак „Грејтеста“ заокружен на седам медаља.

Првенство одржано у Суботици још једном је показало да се уз посвећен рад, дисциплину и заједништво могу постићи резултати који превазилазе очекивања. БК „Грејтест“ је то доказао на најбољи могући начин, чврсто се позиционирајући као један од носећих клубова младе боксерске сцене Србије.

Клуб већ наставља припреме за предстојећа такмичења, а амбиције су јасне – задржати успешан низ и наставити афирмацију младих талената из Лазаревца.

Т. Крупниковић

■ Дворански спортови

Сва три клуба у борби за улазак у виши ранг

У последњем колу првог дела првенства Супер Б лиге Србије, група Север – центар, рукометаши „Колубаре“ почетком децембра одиграли су нерешено против екипе „Спартак“ (25 : 25). После једанаест кола, популарне „кртице“ држе другу позицију, са 17 бодова, што је одличан залет у бори за врх табеле и потенцијални улазак у Супер А лигу.

И одбојка у Лазаревцу последњих година бележи изванредан успон. Одбојкашице „Колубаре“ у овој сезони наступају у Другој лиги – север, и тренутно су на другој позицији табеле. Лидерску позицију изгубиле су након пораза у десетом колу од екипе „Ас“ из

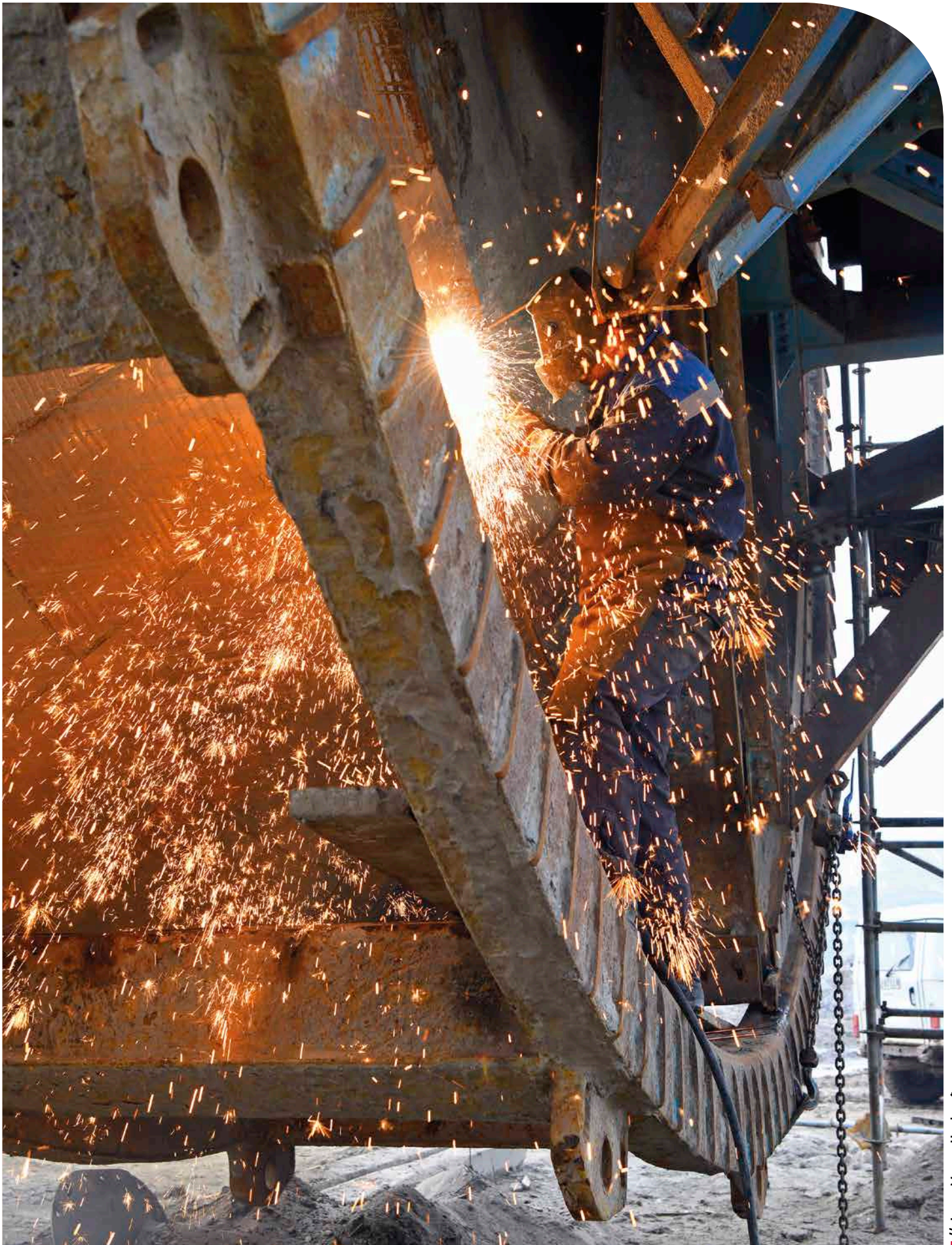

Београда. Ипак, првенство је тек на половини и борба за улазак у виши ранг тек предстоји у наредним колима.

Кошаркаши „Колубара Ла 2003“ имају одличан старт ове сезоне и тренутно воде у Другој лиги, што је одличан показатељ форме, а резултати говоре да су и они озбиљан кандидат за виши ранг.

У 13. колу, одиграном 14. децембра, Лазаревчани су оправдали улогу фаворита и на гостовању савладали домаћина из Падинске Скеле резултатом 75 : 81. Тријумфом су учврстили лидерску позицију и тренутно имају 13 победа, чиме настављају серију одличних резултата.

Т. К.

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017, бр. 1 (нов.) - . - Београд : Електропривреда Србије, 2017- (Аранђеловац : Три О). - 30 стр.
Месечно. - Је наставак: Колубара (Пазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

